

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Onderwerp

Uitgangspunten uitbreiding beleidsregels Wet Bibob

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Kennisnemen van

De uitgangspunten van de uitbreiding beleidsregels inzake toepassing van de Wet Bibob bij omgevingsvergunningen, aanbestedingen en subsidies.

Aanleiding

Op 1 juni 2003 is de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob) in werking getreden. De Wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als er een ernstig gevaar dreigt dat bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan het bevoegde bestuursorgaan de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. Zo wordt voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert en wordt bovendien de concurrentiepositie van bonafide ondernemers beschermd. Om de mate van gevaar te bepalen, kan het bestuursorgaan aan advies aanvragen bij het Landelijke Bureau Bibob (hierna: LBB). De wet biedt tevens de mogelijkheid om gebruik te maken van de extra weigerings- en intrekingsgrond bij het verlenen van subsidies, aanbestedingen en vastgoedtransacties wanneer het (ernstige) gevaar bestaat dat daarmee strafbare feiten gepleegd zullen worden of dat uit strafbare feiten verkregen geld benut zal worden.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

Op 1 juli 2013 is de Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob in werking getreden. Door de wijziging van de Wet Bibob is het toepassingsbereik van de wet verruimd. De rechtsbescherming van de betrokkene en de informatiepositie van het bevoegd gezag zijn verbeterd en zijn er maatregelen getroffen, waaronder het vaststellen van landelijke vragenformulieren, om de lastenverzwaring te beperken.

De provincie Noord-Brabant past de Wet Bibob toe en volgt de wetswijzigingen. Daarvoor is nieuw beleid in ontwikkeling. Een helder bibob-beleid voorkomt willekeur, biedt duidelijkheid voor de burger en is inzichtelijk voor de betrokkenen. Bibob-beleid werkt ook preventief. Afgelopen periode is gebleken dat, voordat men tot aanvraag van een vergunning overgaat, geïnformeerd wordt of er sprake is van bibob-beleid. Regelmatig bleek dat de vergunningaanvraag niet werd ingediend omdat er duidelijk bibob-beleid was.

Bij het opstellen van bibob-beleid is het van belang te onderzoeken hoe de Wet Bibob zo selectief en risicogericht mogelijk kan worden ingezet en de lastenverzwaring voor het bedrijfsleven kan worden beperkt.

Bevoegdheid

Formeel gezien hebben PS geen rol in het vaststellen van de beleidsregels. Het toepassen van de Wet Bibob is een bevoegdheid van GS. De beleidsregels die deze bevoegdheid invullen, moeten dus ook door ons worden vastgesteld. Wij willen u echter op de hoogte stellen van de uitgangspunten van de nieuwe beleidsregels, zodat u hiervan kennis kunt nemen voordat de beleidsregels worden vastgesteld. U heeft daarmee, indien u dat wenst, ook de mogelijkheid hierop te reageren voordat de beleidsregels vaststaan.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

Kernboodschap

Hieronder vindt u de uitgangspunten van de nieuwe beleidsregels.

1. Integriteitsonderzoeken bij aanvragen omgevingsvergunningen

De Wet Bibob maakt het mogelijk om aanvragen van omgevingsvergunningen te weigeren als er een ernstig gevaar is dat de vergunning mede zal worden gebruikt voor het witwassen van zwart geld of het plegen van (andere) strafbare feiten. Als een onderneming een omgevingsvergunning aanvraagt, vindt er bij afvalverwerkingsbedrijven en vuurwerkbedrijven standaard een integriteitsonderzoek op basis van de Wet Bibob plaats. We willen dit huidige beleid voor omgevingsvergunningen uitbreiden.

Als eerste willen we de branches uitbreiden waarbij toepassing van de Wet Bibob standaard plaatsvindt bij een aanvraag. We willen de Wet Bibob ook toepassen bij aanvragen van branches waarbij be- of verwerking of recycling van afval en/of reststoffen een belangrijk onderdeel is van het productieproces, bijvoorbeeld mestvergisting en de verwerking van destructiemateriaal (dierlijk afval dat bijvoorbeeld afkomstig is uit de vleesverwerkende industrie). Verder vindt de uitbreiding plaats naar andere branches die binnen (de wetsgeschiedenis van) de Wet Bibob als criminogeen (vatbaar voor misdaad) zijn aangeduid en waarvoor wij bevoegd gezag zijn zoals de transportsector en de automobielsector. Dit zijn branches waarbij de wetgever toepassing van de Wet Bibob in de Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob expliciet mogelijk maakt, omdat het volgens de wetgever niet wenselijk is dat deze branches buiten de Wet Bibob vallen.

Als tweede willen we bij meer aanvragen in bovengenoemde branches standaard een integriteitsonderzoek laten plaatsvinden. Als er een wijzigingsvergunning, een omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) of een bouwvergunning wordt aangevraagd, zal er een integriteitsonderzoek worden gestart. Wijzigingsvergunningen en bouwvergunningen kunnen gepaard gaan met forse investeringen zonder dat bekend is of het geld van criminogene activiteiten afkomstig is.

Sinds 1 januari 2011 is het Activiteitenbesluit van toepassing op een aantal activiteiten waarvoor vóór die datum een milieuvergunning vereist was. Deze activiteiten vielen, door inwerkingtreding van het Activiteitenbesluit, onder algemene regels. De vergunningplicht was niet meer van toepassing en hierdoor vielen ze buiten de reikwijdte van de Wet Bibob. Het gaat om specifieke activiteiten zoals het opslaan van autobanden, het demonteren van autowrakken, het recyclen van metaal en het opbulken van grond. Aangezien het niet de bedoeling van de wetgever was dat deze activiteiten buiten de reikwijdte van de Wet Bibob te laten vallen, zijn deze activiteiten alsnog aangewezen als activiteiten waarvoor een omgevingsvergunning nodig is (de zogenaamde omgevingsvergunning beperkte milieutoets (hierna: OBM)). Deze OBM heeft tot doel om een voorgenomen activiteit te toetsen aan de Wet Bibob. Indien er op grond van die wet geen reden is om de vergunning te weigeren, dan wordt hij verleend en valt de betreffende activiteit onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

Buiten de voorgenoemde branches vindt er een integriteitsonderzoek plaats als het gaat om een aanvraag voor vergunning van een bedrijf waartegen de afgelopen vijf jaar een handhavingsbeschikking is opgelegd. Dit is ook het geval als het gaat om een aanvraag voor een vergunning voor een bedrijf waarbij er sprake is van handhavingsinformatie, strafrechtelijke informatie of andere indicaties die aanleiding geven tot een onderzoek. Ook dit gaat in het nieuwe beleid voor alle soorten vergunningen gelden. Ten slotte vindt een integriteitsonderzoek plaats als er aanwijzingen zijn dat ter verkrijging van de aangevraagde vergunning een strafbaar feit is gepleegd.

2. Integriteitsonderzoeken bij subsidieaanvragen

Het toepassen van de Wet Bibob bij subsidies is nieuw binnen de provincie Noord-Brabant. De Wet Bibob biedt de mogelijkheden aanvragen voor subsidie te weigeren als er een ernstig gevaar is dat de subsidie mede gebruikt wordt voor het witwassen van zwart geld of het plegen van (andere) strafbare feiten.

We hebben een risicoanalyse gemaakt van de subsidieregelingen die de provincie kent. Daarbij is per regeling in beeld gebracht of deze gevoelig is voor het witwassen van zwart geld of het plegen van (andere) strafbare feiten of. We zijn daarbij uitgegaan van de branches die binnen (de wetsgeschiedenis van) de Wet Bibob als criminogeen worden aangeduid. Dat zijn met name de horeca, de bouw, de transportsector (waaronder openbaar vervoer, taxi's en beroepsvervoer), de milieusector (met name de automobielsector en de afvalwerkingsbranche), de vastgoedsector en de ICT-sector. Als een regeling betrekking heeft of kan hebben op subsidiëring van bedrijven of instanties die met deze branches te maken hebben, hebben we dit als een risico genoteerd.

We gaan vervolgens per regeling onderzoeken bij welke aanvragers (alleen die actief zijn in één van de sectoren of breder) standaard een integriteitsonderzoek wordt gedaan.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

Daarnaast geldt hetzelfde als bij omgevingsvergunningen: er vindt bij aanvragen op basis andere subsidieregelingen een integriteitsonderzoek plaats als het gaat om een aanvraag voor een subsidie door een bedrijf waartegen de afgelopen vijf jaar een handhavingsbeschikking en als er sprake is van handhavingsinformatie, strafrechtelijke informatie of andere indicaties die aanleiding geven tot een integriteitsonderzoek. Ook vindt er integriteitsonderzoek plaats als er aanwijzingen zijn dat ter verkrijging van de aangevraagde subsidie een strafbaar feit is gepleegd.

Bij sommige subsidieregelingen verstrekt de provincie de subsidies aan bijvoorbeeld een gemeente en/of een terreinbeherende organisatie. Deze partijen voeren de gesubsidieerde activiteit zelf uit of verstrekken daarvoor opdrachten aan een derde partij. Toepassing van de Wet Bibob op de uitvoerders van de activiteit is dan door de provincie niet mogelijk. De provincie kan op basis van de Wet Bibob alleen een integriteitsonderzoek doen naar de organisatie waaraan de provincie de subsidie verstrekt. Met gemeenten en/of terreinbeherende organisaties worden afspraken gemaakt over het toetsen van de integriteit van de uitvoerders van de activiteit. Voor de investeringen van de fondsen in het kader van de Investeringsagenda die via de Brabantse OntwikkelingsMaatschappij (BOM) verlopen, geldt op hoofdlijnen hetzelfde. Er worden daarom op dit moment met de BOM nadere afspraken gemaakt over het toetsen van de integriteit van de partijen waarmee zaken wordt gedaan.

3. Integriteitsonderzoeken bij verleende omgevingsvergunningen en subsidiebeschikkingen

De Wet Bibob maakt het mogelijk om vigerende omgevingsvergunningen in te trekken. Daarnaast kunnen verleende subsidiebeschikkingen worden ingetrokken of op een lager bedrag worden vastgesteld. Verleende subsidie kan dan worden teruggevorderd.

Als een onderneming een omgevingsvergunning of een subsidiebeschikking verleend heeft gekregen, vindt er een integriteitsonderzoek op basis van de Wet Bibob plaats als handhavingsinformatie, strafrechtelijke informatie of andere indicaties daartoe aanleiding geven. Verder vindt er een integriteitsonderzoek plaats bij vergunningen als er aanwijzingen zijn dat ter verkrijging van de vergunning een strafbaar feit is gepleegd.

Daarnaast willen we in de beleidsregels opnemen dat we de financiering van investeringen die bedrijven willen doen, in sommige gevallen onderzoeken als de vergunning of subsidiebeschikking al verleend is. Het komt geregeld voor dat we een bij een aanvraag het integriteitsonderzoek nog niet volledig kunnen uitvoeren, omdat de complete financiering op het

moment van de aanvraag nog niet helder is. Dit is geen gegronde reden om een vergunning of subsidie te weigeren, zodat deze dan verleend moet worden. Wij willen echter op het moment dat de investering wordt gedaan, wel duidelijk hebben hoe de investering gefinancierd wordt. Er vindt dan alsnog een integriteitsonderzoek plaats naar de financiering van de investering, met name om het gevaar van het witwassen van zwart geld te voorkomen. De aanvrager van de vergunning of subsidie wordt, voordat de investering wordt gepleegd, in kennis gesteld dat bij nieuwe investeringen moet worden aangetoond op welke wijze deze gefinancierd gaan worden. Ten slotte geldt voor omgevingsvergunningen dat deze overgedragen kunnen worden als de inrichting waarvoor de vergunning geldt, in handen van een andere eigenaar valt. In dat geval vindt er een integriteitsonderzoek plaats.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

4. Integriteitsonderzoeken bij aanbestedingen

Het toepassen van de Wet Bibob bij aanbestedingen is eveneens nieuw binnen de provincie Noord-Brabant. De Wet Bibob biedt de mogelijkheid om bepaalde overheidsopdrachten niet te gunnen of een overeenkomst te ontbinden indien door bedrijven niet of niet meer wordt voldaan aan de vereisten inzake betrouwbaarheid en integriteit. Bij het nemen van beslissingen daaromtrent kunnen wij ons laten adviseren door het Landelijk Bureau Bibob.

In het Besluit Bibob zijn sectoren aangewezen ten aanzien waarvan, als een integriteitsonderzoek van de provincie daar aanleiding voor geeft, het wenselijk is aan het Bureau Bibob advies te vragen. Het advies kan worden gevraagd voordat een beslissing wordt genomen inzake de gunning van een overheidsopdracht of de ten behoeve van de ontbinding van een overeenkomst met de natuurlijk persoon of rechtspersoon aan wie de opdracht is gegund. De sectoren zijn:

- de bouw,
- de informatie- en communicatietechnologie; en
- het milieu.

Er vindt een integriteitsonderzoek plaats als het gaat om een aanbesteding van een levering, een dienst of een werk als bedoeld in het 'Inkoopbeleid provincie Noord-Brabant' en als het een sector betreft als genoemd in het Besluit Bibob. Een integriteitsonderzoek zal ook plaatsvinden indien er aanwijzingen zijn dat ter verkrijging van de aanbesteding een strafbaar feit is gepleegd of indien de officier van justitie ons adviseert advies aan te vragen bij het Bureau Bibob.

Teneinde de administratieve lasten voor inschrijvers zoveel mogelijk te beperken, wordt de inschrijver pas verplicht het bibob-vragenformulier in te vullen als er twijfels zijn over de integriteit van de partij. Het

integriteitsonderzoek bij aanbestedingen zal starten met een toets op de bescheiden die zijn genoemd in het 'Inkoopbeleid provincie Noord-Brabant'. Om dit onderzoek uit te voeren, zal gebruik worden gemaakt van het instrumentarium dat de Wet Bibob ons biedt.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

5. Uitzonderingen: geen of beperkte integriteitsonderzoeken

Een integriteitsonderzoek vindt niet plaats indien de vergunning of subsidie wordt aangevraagd door een overheidsdienst of een terrein-beherende organisatie of als de aanbesteding wordt gegund aan een overheidsdienst. Er vindt een beperkt integriteitsonderzoek plaats indien er minder dan twee jaar geleden al een onderzoek heeft plaatsgevonden. Het onderzoek ziet dan alleen op de ontwikkelingen binnen en van de onderneming vanaf het vorige integriteitsonderzoek. Het is dan niet nodig opnieuw een volledige integriteitsonderzoek te verrichten, maar wel wenselijk om bijvoorbeeld te bekijken hoe nieuwe investeringen worden gefinancierd en of de onderneming sinds het vorige onderzoek te maken heeft gehad met bijvoorbeeld strafrechtelijke vervolgingen.

6. Administratieve lasten

De overheid streeft naar lastenvermindering voor het bedrijfsleven. Extra administratieve lasten zijn echter een onvermijdelijke consequentie van het uitvoeren van integriteitsbeleid. Met de wijziging van de Wet Bibob zijn een aantal maatregelen getroffen om er voor te zorgen dat ondernemers niet onnodig belast worden. Voorbeelden hiervan zijn de uniforme vragenlijst, de mogelijkheid het Landelijk Bureau Bibob te vragen of een persoon al eerder gescreend is, beleid om risicogericht en selectief te screenen en het verplichte gebruik van al bij de overheid bekende gegevens.

We gaan voor onze integriteitsonderzoeken de vragenformulieren gebruiken die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld. In de regeling is opgenomen dat het is toegestaan om, op basis van het vragenformulier, een vragenlijst samen te stellen en die lijst in plaats van het vragenformulier te gebruiken. Van deze mogelijk willen wij gebruik maken. Met het stellen van een, per onderneming, branche of rechtspersoon, specifieke vragenlijst kunnen wij de lastenverzwaring beperken. In de loop van 2014 zullen we hiervoor standaardvragenlijsten maken. We willen nu eerst ervaring opdoen met het gebruik van de vragen uit de ministeriële regeling, voordat we definitief standaardvragenlijsten gaan gebruiken. Pas als we ervaring hebben met deze vragen, kunnen we goed inschatten of we de standaardvragenlijsten per branche, per rechtspersoon of op basis van andere criteria moeten inrichten.

Consequenties

De consequentie van de nieuwe beleidsregels is dat de Wet Bibob breder wordt toegepast binnen de provincie om zo beter te kunnen voorkomen dat de provincie onbewust en ongewild criminele activiteiten faciliteert.

Datum

12 november 2013

Documentnummer

3497699

Communicatie

Afstemming over de beleidsregels vindt plaats tussen de omgevingsdiensten, de provinciale centrale subsidie-eenheid, de eigenaren van de diverse subsidieregelingen, de inkopers bij de aanbestedings-procedures en de bibob-eenheid.

Met gemeenten, beheerders van fondsen en/of terreinbeherende organisaties worden nadere afspraken over door hen uit te voeren integriteitsonderzoeken.

Vervolg

Nadat uw Staten de mogelijkheid hebben gehad om deze statenmededeling in te zien en kennis de nemen van de uitgangspunten voor de uitbreiding van het bibob-beleid worden de beleidsregels door ons vastgesteld.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk drs. W.G.H.M. Rutten

Auteurs: J. Hulsenboom JHulsenboom@brabant.nl/N.E. Gradisen,
NGradisen@brabant.nl, toestel (073) 680 8705/681 25 41
Kabinet